

Valinnanvapauden laajentaminen perusterveydenhuollossa

Aluehallitus 05.05.2025 § 90

ÖVPH/2109/00.01.02.01/2025

Valmistelija Sjöström Pia-Maria

Svartsjö Sofia

Lisätietoja: puhelinnumero: 06 218 1111 (vaihe), etunimi.sukunimi@ovph.fi

Tausta: Terveystietolain (1326/2010) 47 §:n mukaan asukkaalla on oikeus valita, miltä terveyskeskuksesta hän saa sellaiset perusterveydenhuollon palvelut (mm. perusterveydenhuolto, suun terveydenhuolto, äitiys- ja lastenneuvola, terapiapalvelut), joita ei anneta kotiin. Terveyskeskusta voi vaihtaa enintään kerran vuodessa. Lisäksi 48 §:n mukaan henkilöllä on myös mahdollisuus saada pitkäaikaissairauteen hoitosuunnitelmansa mukaista hoitoa sellaisella hyvinvointialueella, jonka alueella hänen kotikuntansa ei sijaitse, jos hän oleskelee siellä säännönmukaisesti pitempiaikaisesti. 50 §:n mukaan henkilöllä on oikeus saada välitöntä arviota ja hoitoa vaativaa kiireellistä hoitoa kotipaikasta riippumatta. Lainsäädännössä tarkoitetaan valinnanvapauden vähimmäistasoa.

Pohjanmaan hyvinvointialueella oma palvelupaikka on nykytilanteessa lähin sosiaali- ja terveyskeskus (Kruunupyssä jokin hyvinvointiasemista), ellei hoitoyksikköä valita erikseen. Akuutti ja kiireellinen lyhytaikainen hoito voidaan valita halutusta sosiaali- ja terveyskeskuksesta tapauskohtaisesti. Koska organisaatio on ottanut keväällä 2025 käyttöön yhteisen potilastietojärjestelmän, on valinnanvapautta mahdollista laajentaa, mitä väestö on myös toivonut.

Valinnanvapautta on kuitenkin syytä rajoittaa jossain määrin ottaen huomioon hoidon jatkuvuus perusterveydenhuollon vastaanottopalveluissa pitkäaikaisten hoidon tarpeiden sekä äitiys- ja lastenneuvolapalvelujen osalta. Lisäksi valinnanvapautta on vaikea toteuttaa täysimääräisesti suun terveydenhuollossa.

Hoitotakuun täyttämiseksi myös hyvinvointialueella tulee olla mahdollisuus ohjata potilaita hoitoyksikköön, jossa on lyhyempi odotusaika. Etäisyydet eivät kuitenkaan saa olla potilaalle kohtuuttoman pitkiä, eikä potilaan ole myöskään pakko hakeutua toiseen sosiaali- ja terveyskeskukseen.

Perusterveydenhuollon valinnanvapautta ehdotetaan laajennettavan seuraavasti:

- potilas voi valita vapaasti, missä hyvinvointialueen sosiaali- ja terveyskeskuksessa hän haluaa saada hoitoa, kun kyseessä on uusi ja lyhytaikainen hoidon tarve
- pitkäaikaissairauksia sairastavat potilaat ja äitiys- ja lastenneuvolan palveluja tarvitsevat voivat valita hoitoyksikön vähintään 6 kuukaudeksi kerrallaan
- suun terveydenhuollon toimintayksikön voi valita vapaasti hoitojaksoa/hoitokokonaisuutta varten pohjoiselta, keskiseltä/eteläiseltä tai Vaasan-Laihian alueelta, hoitoyksikön vaihtamiseen muuhun kuin näihin sovelletaan lakisääteistä mahdollisuutta vastaanoton vaihtamiseen
- pitkäaikaissairauksien hoidon, äitiys- ja lastenneuvolan ja suun terveydenhuollon toimintayksiköjä ei tarvitse valita samasta sosiaali- ja terveyskeskuksesta
- hoitotakuun täyttämiseksi voidaan hyvinvointialueen taholta ohjata uuden hoitotarpeen omaavia potilaita toiseen sosiaali- ja terveyskeskukseen, jossa on lyhyempi odotusaika
 - o etäisyyden hoitoyksikköön tulee siinä tapauksessa olla alle n. 50 km

- o potilas voi halutessaan odottaa hoitoon pääsyä omaan sosiaali- ja terveyskeskukseen, mutta hänen tulee siinä tapauksessa olla valmis odottamaan hoitotakuurajan ylittävän ajan.

Hyvinvointialuejohtaja Kinnunen Marina

hallitus päättää, että perusterveydenhuollon valinnanvapautta laajennetaan valmistelun mukaisesti. Täytäntöönpanon suunnittelu aloitetaan välittömästi, ja laajennettu valinnanvapaus astuu voimaan viimeistään 1.9.2025.

Päätös:

Ehdotus hyväksyttiin.

Jakelu